

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Tertia Clausula. Mandatum inquirendi veritatem. paragr. 3.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

§. III.

In tertia clausula datur Executori mandatum inquirendi veritatem, & dispensandi.

Hic Delegatus Pontifex committit, ut de veritate causæ propositæ quærat, eaque inventa, dispense.

Qualis debeat esse hæc Inquisitio.

Dubitabis ergo Primo. An ejusmodi Informatio, seu Inquisitio fieri à Delegato debeat judicialiter, recipiendo Testes coram Notario, & c. an extrajudicialiter? Supponimus enim, quando res non est notoria, fieri omnino debere hujusmodi externam inquisitionem, quia hic agitur de dispensatione in foro externo.

2. Respondeo, posse fieri judicialiter, sed satis etiam esse, si fiat extrajudicialiter, si quidem Pontifex solum præcipit ejusmodi veritatem indagare, ut Delegatus suæ conscientiæ satisfaciat, & ut ex veritate cognita procedat, nam propterea, si notoria est veritas, vel aliunde ea Judici constet, id satis, superque erit. *b*

3. Hinc, si hujusmodi Informationes fiant extrajudicialiter, possunt fieri extra propriam Diocesim; at vero, si judicialiter (ut certe semper fieri, video) non possunt in aliena Diocesi, sine licentia ejus Ordinarii, utpotè exercitium Jurisdictionis contentiosæ. Nota tamen, factis etiam judicialiter cum licentia illius Episcopi probationibus, & posse Executorem concedere dispensationem, etiam in aliena Diocesi, quia ipsa concessio dispensationis non est actus Jurisdictionis contentiosæ, sed voluntaria; quæ in alieno territorio exerceri sine dubitatione potest.

Tempus, quo causa verificanda est.

4. Dubitatur Secundo. Quando nam causa dispensationis verificari debet? Et, quia quatuor tempora distingui possunt. Primo, quando mittitur Romam, seu supplicatur Pontifex, Secundo, quando audita supplicatione, Pontifex annuit, dicens: *Fiat ut petitur*. Tertio, quando executor dispensationem

concedit. Quarto, post concessam dispensationem, & dum Sponsi actu matrimonium per verba de præsentibus contrahunt, ideo quitur, si pro causa v. gr. dispensandi, ut Antonius, & Antonia consanguinei matrimonium incant, assignetur Antonia paupertas, vel diffamatio, quando nam ex his quatuor temporibus verificari debeat, eam esse pauperem, vel diffamatam? Respondeo quatuor Dictis.

5. Dico primo, non esse opus, ut verificetur a Primo tempore, quia id, nec à Jure præscribitur, & res est admodum remota ad dispensationem.

6. Dico Secundo, probabilius esse, oportere verificari secundo tempore, sed probabile est etiam esse, non oportere. Ratio prioris probabilitatis est, quia Pontifex annuit postulatis, si res veritate nitatur, ergo causam, à qua movetur ad annuendum oportebit verificari, quando ipse annuit. Ratio probabilitatis posterioris est, quia Pontifex non dispensat immediate, ut olim fiebat (si enim ipse immediate dispensaret, sine dubio causa vera tunc esse deberet) sed dispensat mediate per Executorem. Cum igitur veritas causæ, ex natura dispensationis, tunc adesse requiratur, quando dispensatio fit, non quando committitur fieri, non erit necesse, eam esse veram, quando Pontifex annuit; satis erit, quando executor actu dispensat, ut mox dicemus. Sensus ergo verborum Pontificis hic est: *Dispensa, si veræ sit hæc causa, quando dispensandum à te erit.*

7. Neque dicas, ex posteriori probabilitate sequi, si Pontifex concessisset dispensationem ab Executore expediendam pro matrimonio duorum consanguineorum, vel affinium, si concessisset, inquam ex causa, quod inter illos intervenit copula, posse Executorem illam expedire, si copula habeatur ante ejus expeditionem, sed post impetratam gratiam à Pontifice. Ne, inquam, id dicas, nam respondet Garzias g loc. cit. non posse præsumi, Pontificem velle concedere commissionem dispensandi, dando occasionem, qua post ipsius commissionem committendum sit à supplicantibus peccatum, qualis esset prædicta copula: præsumitur vero, quando similis occasio non datur, ut est in casu prædictæ paupertatis, vel diffamationis, vel similis.

8. Dico Tertio, certum esse, causam dispensandi

d Sanch. l. 8. matr. d. 30. nu. 2. 1

Bona. de disp. d. 1 q. 2. p. 10. §. 1. nu. 2.

Per. de matr. d. 4 §. 6. nu. 2.

c Sanch. l. 8. matr. d. 30 nu. 4.

Pont. l. 8. c. 20. nu. 2. Castrop. T. 1. rr. 3. d. 4.

p. 15. nu. 2. Perez. de matr. d. 4 §. 6. nu. 2.

f Conrad. in praxi disp. l. 7. c. 2. nu. 32.

Garzias p. 6. de Benef. c. 2. n. 287 & seq.

g Garz. l. c. & apud Conradum l. c. nu. 33.

penfandi omnino debere verificari tectio tempore, hoc est, quando executor dispensationem concedit. In hoc omnes a consentiunt, quia executori non datur potestas, nisi preces supplicantium veritate nitantur, & quia natura dispensationis, ut modo dixi, requirit, ut adsit causa, quando ea conceditur. Unde, si mulier prædicta erat inops, vel diffamata tempore dictæ commissionis à Patre, sed deinde tempore executionis faciendæ à Delegato dives evasisset, vel diffamatio cessasset, nulliter concederetur dispensatio.

9. Dico Quarto. Quamvis Sanchez b cum aliis putet, debere causam, verbi gratia dictam paupertatem persistere, quando initur matrimonium, quod sanè probabilissimum est, tamen est etiam probabile cum Suar. c aliisque (facente hanc probabilitatem eodem Sanchez l.c.) id necesse non esse. Nam dispensatio non fuit concessa, neque explicite, neque implicite sub conditione perseverantiæ, semel autem legitime ea existente, libera est mulier ab impedimento, ergo, & matrimonium inibit legitime.

10. Quando datur dispensatio comedendi carnes, v. gr. diebus vetitis ob dubiam infirmitatem, non est mirum, debere causam, id est, infirmitatem dubiam perseverare, quando successivè comedendæ sunt carnes, quia in his dispensationibus circa res habentes tractum successivum sic præsumitur à rationabilis mens illas concedentis: id, quod non videtur præsumi in casu nostro.

Causa vera, sed verificata falsis Testibus.

11. Certum est, si falsa sit causa dispensationis data, v. gr. incompetencia dous, & falsis Testibus probata: nullam esse dispensationem, & quia nulla causa nullam parit concessionem. At, si sit vera, licet falsitas Testibus probata, subsistet dispensatio quia verificatur conditio à Pontifice requisita.

12. Quid, si falsitatem causæ allegavit sollicitator, me ignorante, possumne judicare, Pontificem ratam pro me habere dispensationem? Respondeo, non potes quicquid aliqui asserant, quia intercurrente cujusunque ignorantia, si requisita causa deest, deest, & illi causæ innixa concessio.

§. IV.

In quarta clausula inungitur poenitentia salutaris.

DE hac poenitentia dicam commodius infra C. sequenti §. 3.

§. V.

In quinta clausula aliqua causa in genere ponuntur.

1. NON raro Pontifex refert, supplicantes petiisse dispensationem ex hac, vel illa causa determinata, tum addit in hunc modum: *Exceptis aliis seu præter alias causas rationabiliter earum animum moventes*, & addit item sic: *De præmissis te informes, &c.*

2. Dubitatur ergo, an debeat de his causis in genere positis se informare delegatus? Nam de determinatis omnino debet, jam vidimus supra.

Respondeo, b Nequaquam; dum enim in particulari illas non exprimit, signum est evidens, eas solum apponi ob alium finem, puta, ut appareat, dispensationem rationabiliter, & honestè concedi.

3. Atque hinc etiam fit, ut, quando aliqua qualitas, verbi gratia nobilitas supplicantis, narratur solum à Pontifice, opus non sit, eam verificari per probationes ab executore faciendas. Quod si nobilitas, vel quælibet alia qualitas in Brevi concessionis apponatur per modum conditionis: Si es nobilis, Si es pauper, vel per modum causæ finalis: Quia es nobilis, Quia es pauper, tunc sanè verificari oportebit. Et quidem, quando dispensatio est in secundo & tertio gradu consanguinitatis, si ponatur nobilitas, poni, ut conditionem, vel, ut causam finalem, iidem Doctores notant. Quædam alia circa nobilitatem dixi supra c. 7. §. 2. nu. 26.

& 27.